Universidad Complutense de Madrid

Biblioteca Complutense
Ildefonsina.
MSS. latinos
E. 1. C. 4. N. 14.

~~118-7~~
~~73-8~~

N.º 121
93-1

116-Z-10

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Abhohali Abenchayr.

Summa

De regimine sanitatis de Arabico in Latinum.

Universidad Complutense de Madrid

Summa de regimine sanitatis composita
ab Abbohali Abenchayr de arabico in latinum

Capiti autem conservabitur si cum balneari volueris primum ad molle ipsum
perduxeris et ei eam ipsam mundificat et si asperitas et inflammacione conser-
vat. Idem facit sapo si cum eo ipsum predictis modis perduxeris. Et
scripsit in Yemen. Deinde funde primo aquam mediocriter calidam
super caput antequam a vapore balnei calido calefiat. Et hoc est
quod quidam sapiens medicus cuidam regi scripsit. Quando super
balneum volueris primo effunde septies super caput tuum aquam
calidam et sic non timeas de dolore capitis. Pectinatio etiam quibus-
dam die in pectino capud quia poros aperit fumositates ad superiora
evaporare facit. Et si capilli debiles aut depilati fuerint
laventur cum cineribus olivarum aut cum cortice populi; hoc enim
capillos conservat et eos multiplicat. Hoc enim idem unctum vi-
tum et idem eodem operantur. Et dixerunt sapientes quod
fricatio capillorum cum oleo unctuo fortificat et crescere facit si
infricatur quod de sedat cineribus cum oleo olivarum. Et inde fri-
cantur radices capillorum quia eos fortificat et decorat. Hoc idem
idem unctum et idem eodem operantur. Et dixerunt sapientes
quod fricatio capillorum cum oleo unctuo fortificat eos et retar-
dat canitiem pelle etiam superciliorum conservatur cum sapo. et cum oleo
de lino intingantur. Et similiter pelle palpebrarum si liniantur
cum pulvere lapidis plumbi qui dicitur arabice atoyt. Barbe non
pelle conservantur si cum dicto lapide distemperato cum vino
vel cum succo bledi flauctur. Et dixit sapientes quod deli-
gens cultus capitis acuminat etiam quam pervenerunt fumi
a stomacho ad capud ascendentes. Sumi vel post cibum non
fiat. Dixit autem quod frequens barbe ablucio cum aqua frigida
retardat ipsius canitiem et prohibet ipsius depilationem. Et in
hoc concordant sapientes antiqui quod qui capillos in
sua naturali nigredine in vita sua observare voluerit utatur etiam
quibusdam die mirabolanis conditis et hoc plurimi sunt experti.

Libreria de este Collegio mayor. D. d.
31 B
223.

Conservacio cerebri

Sanitas cerebri conservatur cum suffumigacionibus z odoramentis
specierum aromaticarum · ut cum suffumigacionibus ligni aloes ambre et
odorare herbas odoriferas sicut maioranam basiliconem z basamitam
z tugem sic dicunt arabice z odorare flores sicut iesemin vel ysi
yli. vel nuc. omnia ista confortant z non dissicant cerebrum z preveniunt
reuma z dolorem emigraneam ex quo fluxus oculorum curatur z preparare
in yeme // Estate vero fiunt suffumigaciones de sandalis vel
rosis vel rosarum aqua vel mixti ut fiant alii sapores delectabiles
sicut sunt pulli z agni iuvenes qui decoquuntur seu sorbeantur
cum modica aqua. Conservant ei cerebri sanitatem z augent
ipsius virtutem // Et sic dicit auctor commentator parvos pullos augmen-
tat z confortat cerebrum z eius sensus z conservat memoriam // Come-
dere aut grossos pullos seu gallos confortat cerebrum z acuit
visum z intellectum z preparare cerebrum gallorum veterum seu etc
turum mirabiliter acuit intellectum // Suffumigetur in super
capud super fumum aque calide in qua bulliunt camomilla · in-
tarium z alabage arabice dicunt sic // Provocatur etiam esternu-
tacio in ieiunio cum rebus convenientibus sive tempore congelacionis in
yeme vel cum radice blete aut cum teneris summitatibus rumicis
vel cum odore ardisi in stacello cum tempora papiri // Dic-
tus quod sternutaciones ut replicant cerebrum z ingrossant calorem
z clarificant siccitatem z confortant sensus z retardant canicies
z dissolvunt fumositates cerebro inclusas // Et dicunt medici
quod sternutaciones facte in ieiunio alleviant cerebrum z corporis senec-
titudine removent speciem // Et que maiori iuvant cerebrum
sunt calida z acuta · z salvia simplicia ut camphora confor-
tant ei z purificant intellectum // Et quod plus nocet
cerebro est indigestio vel indigestionis corporis hoc z radix
omnium egritudinum // Quod vero plus sensus z intellectum
purificant sunt gaudium z leticia cordis delectacio delicie
z tranquillitas // Dicit quidam sapiens quod spaciari z rememorari
dissolvunt intellectum

De conservatione oculorum

Oculorum sanitatem qui custodire voluerit abstineat a cena noc-
turna nec statim post cibum dormiat stomacho pleno. Utatur et in yeme
et autumpno ante quam cibum sumat pulverem lapidis dicti epistimatis dis-
temperata cum succo feniculi vel feniculi vel maiorane. Hoc enim mul-
tum prodest autumpno et estate. Et dixerunt sapientes quod si oculi
suffumigentur super vaporem aque calide non deficient ex hoc ab [illegible]
grossa et lippitudine. Et similiter si aperti super aquam ipsam diu
teneantur. Usus et inspicere herbas virides in viridario et
in pratis prodest multum et hoc est quod confortat visum mirabi-
liter. Et [illegible] satis omnis color viridis confortat visum et con-
servat cum delectabiliter moderate. Contrarium vero est de nigro
vero et albis [illegible] ut sunt pulli qui procedunt tamquam
pueri aves. Et melior modus preparandi est ut sint assata.
Et melior assatura illa que fit super aquam calidam. Unum etiam
in cibo cum feniculo crudo ut acetum acuit et conservat visum. Ca-
veant omnes a coitu post satietatem et a dormitione vel a cibo visui nocentibus
scilicet [illegible] cum repleantur quia ex hoc replecione [illegible] fumo [illegible]
tibus obtenebrantibus visum. Et quod potissime visum conservat
est mire palpebras cum lino semel aut bis in ebdomada
et cum ab humiditate grossa et viscosa oculos non deficiat

De conservatione auditus

In hoc concordati sunt sapientes per acetum forte tepidum [illegible]
statim in [illegible] auribus instillatum acetum medicamentis confert
auditui. Qui auditum in [illegible] confortat et prohibet fluxum [illegible]
ne [illegible] ad ipsum descendat aut [illegible] acetum aliquantulum
[illegible] dissolvatur, ac deinde tepidum auribus distillatur ut [illegible]
in operatione. Hoc in meatum aurium non deficiat a superfluitatibus
grossis ipsum oppilantibus que [illegible] aurium auditum [illegible]
et in auribus diversas egritudines generent. Oleum etiam amigdalarum
amararum aut [illegible] aut [illegible] instillatum in auribus [illegible]
llatum meatum auditus aperit et conservat summo opere. Caveat [illegible]
est ab omni tumultu omni strepitu ut molendini ut aque ab alto

caducarum vel tumultuosi. Et postea quam adeo auditum ledunt
ut nec vox fortis aut proximum conuertat se quod possit audiri. Et
dicitur quod illud quod conseruat auditum conseruat est suffumigatio aure
super aquam calidam. Hec enim aure superfluitatem diffundit
et dissoluit, et si in ipsa aqua bulient pulegium vtilius erit. Caueat
autem ne balneetur in aqua lutuosa turbida vel immunda ne
in aures ingrediens sua sorditie et spissitudine ipsas opilet. Et
si sentiatur inuenire (?) cum aceto mixtum in aurem distillauerit ex-
pellet fluxum remmatis ad ipsam accipite distillantis

De conseruatione odoratus

Odoratus regimine conseruatur cum resoluitur grosse superfluitates in
naribus generate et ipsis mundificatur ut in ipsis nichil de ea
remaneat. Hec enim in naribus remanens humiditas generat feto-
rem et olfactum corrumpit. Caueat ab omni fetore ut latrinarum
et sterquiliniorum et maxime in angustis et profundis habitaculis operatis (?)
et corruptum aerem habentibus in quibus sol intrare non potest ut ipsos va-
pores corruptos consumere possit vel aerem ab ipsis mundificaret.
Et corruptus aer corrumpit spiritus malos et assueto fetore adole-
dicitur quod in fetore absentia olfactus assueto fetore corruptus fetorem
non cessat sentire. Quare odorem rerum redolentium ex assuefactione
contrarii non potest sentire vel capere. Et ideo necesse est ut assuefaciat
odorem redolentium et per suffumigationem rerum aromaticarum sicut
aloes et ambre et ligni cinamomi. Odoret spatium mixtum ad con-
fortandum et conseruandum omnem spiritum et odorandum et delectandum

De conseruatione oris

Os in colluuione conseruabitur si ante comestionem et post cum aqua
calida abluatur. Hec enim ipsum mundificat et humiditates gingiuarum
accipite et muscila descendentes consumit et desiccat. Mundificatur
illud quidem a stomacho ad os ascendens et in gingiuis re-
manens in ore fumositates generat corruptos ac fetidos dentes que
reddit. Et fricentur etiam dentes cum ligno absinthii aut oliue
non ferri. Sed lenius cum ferro fricatum dentes offendit et

Destruunt earum plantas asperitatem gutte aut ulcerum reliquie
addenendo (?) anelitum corruperunt // Et experimento sapientes quod
aceti fricatura fricatum pulvis gariofili et nucis muscate et spica
nardi Hic glibz (?) in ieiunio fetorem removet
oris anelitum reditum redolentem. Et fricatio facta cum aceto ve
dicti artsane (?) destruit fetorem ~~oris~~ oris et destruit humiditatem
palati. Et removet corruptum fluxum oris // Et nota quod omnis platu
hus superius positas acutum sicut velgula (?) mundificat dentes
et consumit flegma zinziberis et sublevat linguam et mundificat palatum
et acuit appetitum. Ita tamen quod ex eo non fiat fortis fricatio nec mo
lesta sed levis ut superius dictum est. Et dicitur in experimentis tytrimo (?)
comburitur lepores comburatur ac deinde de cinere lotum fricatur /
cum eo palati et gingivarum si ibi fuerint carbuncula. Et qui gargari
zaverit acetum in quo bulliverint radices palme Christi dicta arabica
gerina (?) Curabitur de dolore dentium et zinziberum nec timebit eorum
confricatio cum zucaro et cum melle mundificat palatum et zinzi
bas ab omni sordicie ~~et gingivas~~ curat corrosionem ex calore causatam ac
quisitam. Et dissolvatur aliquantulum mastix in oleo rosaceo
et intingatur palatum confortat et conservat eum

De conservacione lingue

Lingue sanitas custoditur cum aqua calida in ieiunio et cum fri
catione cum melle et pulvere zinziberis hoc in linguam attenuat
fricationis flegma descendentem et eius gravedinem removet // Et
omnis cibus factus de amilo coctus in cassolla alevat linguam ab
omni gravedine usque in superficiem consumit humiditatem lingue et
ab ea omne impedimentum removet // Nuces non comeste viridis
ut fricte impediunt linguam et loquelam ideo quod omnino ab eis cavendum
est // Dicitur etiam quod cumulus (?) frequens in abinus (?) sumpta liberant lin
ud guam a flegmate agravata. Et si frequenter in cibum sumpta liberant
linguam a flegmate exhilerant infantuli eos accelerant ad
loquendum et ideo intromittendum cum muscellos et aricios eorum confortat
bene etiam tenere in ore species aromaticas sicut gariofolos muscatas
et cubebas quia linguam a gravedine liberant et aptum facultatem
et eius sanitatem conservat // Si inveneris linguam grossam propter humiditatem

Universidad Complutense de Madrid

hucorum ut per minimum potum. Apone salviam in vase plano vini. Et stet per horam et postea confrica salviam inter manus et bibe vinum et continuabis hoc quando volueris

De conservacione Cane et nervi.

Cana et nervi conservantur cum potu pinguium brodii gallinarum aut pinorum pullorum aut carnium agni cum rebus dulcibus decoctarum et similiter cum potu vini dulcis. // Caveant autem ne ossa parva avium seu pullorum perdicum seu piscium spinosorum vel eis similia comedat. Exceptis teneris ossibus castrati agni que liquefiunt ab eis in fusis in ore canam leniunt et mollificant et musculum nervi et venarum pectoris et elargat. Et cibum ad stomachi fundum descendere iuvat // Caveant autem ne comedant carnes grossas que vix aut nunquam perfecte decoquuntur. Et ab omnibus cibis salsis et lacte acetoso et acetosis et acidis. Que hec omnia canam ledunt et nervos. Et dixerunt sapientes quod comedere vitellum ovi in aqua calida elixati mollificat et lenit canam et nervum et canam in sua lenitate conservat. Potus etiam iulep et liquiricie mirabiliter prodest cane. Gargarismus ex melle cum aqua calida factus confortat canam et conservat. Et gargarismus cum decoctione porrorum similiter iuvat. Et qui patitur casum seu elargationem uvule debet cavere cantum nimium et confricationem in ieiunio que hec casum uvule. Fricamentum et similiter ex cortice cinnamomi super clavem corrigit casum uvule et confortat ubi timor de squinancia et ideo ab hiis cavendum est.

Confortacio pulmonis et conservacio

Confortatur pulmo et conservatur cum farina ciceris excorticatorum decocta cum lacte caprino et iuvatur penidiis amigdalis amaris decorticatis mundatis et bibat lac caprinum cum zucaro // Cana vero pulmonis conservatur cum succo caulis mellis ad igne confectum. ut cum zucaro hoc in asperitate lenit et mollificat // Et dixerunt sapientes quod usus passularum enucleatarum in ieiunio confortat canam pulmonis // Caveat autem acribus nimium salsis que in ipsis canalibus includunt sordiciem. Et quod pectoris canale

pulmonis confortat et mundificat est uinca cum sub lingua tenetur
Et quod de ea liquefit trahitur · Et similiter tenere unum cyathum de
succo caulis ortolani cum melle mixto prodest canne · Et clarifi-
cat vocem // Item buzgioli facti cum zucaro et amigdalis et
pigneis mundatis et liquiricia intrinsecus iuuant pulmonem et eius
canales spiritus // Zucarus est magis dulcium albus ad
ignem per decoctionem sublimatus agressa spuma sublimatus clari-
ficatus plus ceteris rebus prodest pulmoni et eius canalibus
respirationis Caue sumptus ante cibum et post

De sanitate stomachi

Ad sanitatem stomachi consuetudinem prouocare uomitum semel ·
in mense saltim cum aqua calida quia ipsum mundificat a superflu-
itatibus cibi et potus et humoribus malis et comedere bonas passu-
las granatas sine seminibus in ieiunio confortat stomachum et rectificat eius
malam complexionem // Absinthium et spicam in potu sumptam
confortant eum et sanum conseruant omnesque superfluitates expellunt
Et similiter usus de electuario facto de mastice et ligno aloes con-
fortat stomachum et rectificat malam eius complexionem // Item potus
absinthii supradicti dissoluit stomachi duriciem expellit ab eo gro-
ssos humores et fumos · Vinum tale fit de [illegible] fiat per [illegible] iu-
uenibus et turturibus in aqua coctis non tamen post aliud cibum // Caueat
etiam ne in comedendo aquam frigidam bibant nisi forsan in fine
comestionis et tunc parum nisi antea fuit usus bibere et sirupus
rosaceum ut de ligno aloes de india prodest stomacho valde et
sanitatem eius conseruant // Dicit etiam azo quod sumere in ieiunio · pondus
ʒ · electuarii de ligno aloes reubarbaro quolibet die consumat calorem
stomachi · et adiuuat digestionem et eius orificium a flammate mundi-
ficat et prouocat appetitum et expellit ventositatem et similiter aqua
rosacea cum mastice ut cum ceteris communibus confortat
rectificat eum // Item si cum dormire voluerit ipsum extergat
cum oleo de [illegible] ut de mastice puro in superficie · bona digestio
eum cura[illegible] et eius complexionem rectificat

De conseruatione epatis

Epar debilitatum confortatur comprimo e decoctione reubarbari de
sin et assumpcione electuarii de lacca et de rosis et reubarbaro
de sin et usu carnium subtilium calidarum ut sunt carnes perdicum
que ab aucupibus venatoribus capiuntur decoctarum cum cibalibus nigris
ut assare cum aqua calida. quia hec est melior assacio que
fieri possit. illa enim que fit ad carbones ignitos non evadit ab
adustione nisi nimia subtilitate nisi diligenter custodiantur. Sed as-
satura que fit sub aqua calida cum sola unica resolucione
equaliter et uniformiter assatur et ab adustione omnino securantur. Nuc-
es passe et carnes albe copiose et fiunt epar magnificant. Et
in dulcibus delectantur ideo ab ambobus ipsa appetuntur. Cuius probacio
est quia si anser aut gallina ficubus fuit impinguata carnes
earum pingues et humide et delectabiles ad vescendum et epar
earum dulcissimum. ficus vero et nuces passe comedeate si come-
dantur deopillant et confortant epar. Et eius complexio-
nem rectificant // Et similiter propria pulla in modica as-
cocta sumpta in cibis confortat epar et consumat. Secundo
aceti quod carnes semicocte in cibum sumpte rectificant malam
complexionem epatis. Et mirabiliter confortant ipsum quando est infrigi-
datum // Item usus frequens malorum granatorum dulcium
et uvas passarum magnificant epar et tamen eius complexionem
rectificant quod videre facit comedentem. Vinum etiam subtile in
substancia moderate bibitum epar deopilat calefacit et confortat
et etiam servat eius sanitatem totum corpus consistit in quiete

De confortacione splenis

Splen est cella et instrumentum ridendi sicut dicit pictagoras
quia sanguinem nigrum et turbidum mundificat quem cum
perfecte mundificare non potest inmittitur ex eo corpus et generat
tristiciam et cogitaciones malas et amplectitur anxietates cordis
ideo indiget mundificacione cum cibis nutrimentalibus et ex pannalibus
gallinis et anatis cum modico brodio et carnibus edulinis et
pullis cum modico aceto condita et potu lactis noue mulsi
cum modico zucaro hec in opillacionem splenis conveniunt

Et eius sanitatem custodiunt. Vinum etiam rubeum in comestione moderate sumptum. Et generaliter omne quod impinguat restringit splenem et ipsum diminuit. Et privatus splenis significat bona complexionem et sua grossities agnus // Absinthium in potu sumptum cum melle prodest spleni et eius complexionem rectificat // Et dicerunt medici quod bibere aquam que diu steterit in vase tamarisci conservat et confortat splenem. Caveat vero agrestis stipticis fructibus sicut sunt castanee pira sorba et carubia que venarum orificia splenis constringunt et articulorum debilitatem // Caveat etiam a grossis carnibus sicut bovinis caprinis bubalinis leporinis porcellinis ab omni legumine et ab omni quod fit de lacte sicut caseo et lacte acetoso. Hec enim splenem ledunt et epatis complexionem destruunt et coleram nigram generant Vinum aut vino albo et tenui quod splenem attenuat et opilaciones aperiat et eius grossitudinem subtiliat // Dicitur etiam in speciebus de taberinis quod vinum in quo steterint fructus ut flores de arbore in potu sumptum confortat splenem et eius grossitiem attenuat Et quod splenis sanitas conservat est quod ne volueris sumptum pedem moveas ante quam digestum. Et hoc in ascendendo et descendendo servetur

De conservacione cordis

Quod precipue cor conservat est uti vinis suavibus sicut decoctione pomorum et decoctione corticum citri et decoctione buglosse et mirti et iulebi et odorare redolencia ut muscum et ambram et lignum aloes. Fugiat a preoccupationibus constricta et angustia. quia sic dicit ypocras duos habet nocivos hostes desperacionem et tristiciam ex desperacione provenit torpor et pigricia seu in homicidia ex tristicia vero senectutis festinacio. Hec duo gravia nocent cordi Sed nocumentum tristicie maius et forte ceteris quia calorem naturalem extinguit et spiritus consumit. Et complexionem cordis dissolvit et tandem interficit eos. propter quod precipiunt sapientes quod huius iram et tristiciam et similia ipsam a corde suo expellant et leticie et gaudio timore seu spaciis delectabilibus vinis et venacionibus

Cum venatoribus aucupandi intendat. Hec enim omnia leticiam gaudium et audaciam generant et animum confortant. Utantur preterea carnibus subtilibus pullis videlicet columbarum et gallinarum perdicibus et turturibus et agnis et capriolis et ceterarum carnibus subtilem et mundum sanguinem generantibus. Aer etiam taliter adaptetur ne fetore seu malo vapore corruptus fetorem sensibilem ex hesterna attraheret. Et hoc quod dicit Aristoteles ad Alexandrum: purificetur et mundetur aer et mundus aer loci in quo habitare volueris. Quia aer confortat spiritus vitales nisi attractione boni odoris et cum aer regitur confortatur et corpus confortat et letificat cor et in venas sanguinem mittit. Et dicunt medici quod non reperitur quod adeo spiritum et cor confortat et calorem naturalem augeat sicut bonum vinum odoriferum letum moderate sumptum in estate mediocriter limphatum. Si non nimis et in yeme fere purum non limphatum sumatur ex eo quod calor eius debilis est. Vinum sanguinem mundificat et eius tenebrositatem removet et precipue statim sonus instrumentorum delectabilium et melodiis sumatur. Sumat et sedere in locis amenis et viridariis et pratis viridibus vel herbis suum odorem delectabilem producentibus et in ortis ubi sunt cursus aquarum ab alto ad yma fluente et sine magno strepitu decurrentium quia strepitus ledit animum et auditum instrumentorum. Et dixerunt sapientes quod audire instrumenta expellit strepitum ab anima et aufert tristiciam et stuporem. Dicit etiam Plato quod ex coadunacione boni in corde et sompnum delectabit in spiritu generantur omnia bona. Sed non quod dilectus et bonus socius et amicus suus solaciis et narracionibus instrumentorum supplet melodiam

De conservacione intestinorum

Intestina in sua sanitate conservantur cum a cibis in ipsis congregatis mundificantur et ab humore etiam viscoso qui eis adheret et constat. Ferunt expertum philosophum et mundificacio fiet cum assumpcione aque mellis vel commestione carnium pinguium. vel potacione aque remollientis remolliendo seu decoctione ipsorum sumatur et ad hoc brodium pingue pullorum vel carnium agnorum coctarum cum oleris. Et dixerunt sapientes quod vinum passe vel emulcate in ieiunio consumptum confortat et mitigat intestina et provocat urinam et emoroidas orificia venarum aperiendo. Et similiter fel sepe in potu sumitur prodest in

intestino et specialiter recto intestino. // Caveat autem ab omni cibo
acetoso et acuto. quia habentem ulcerositatem in intestino gracili et primo
commovendo facit et eum maculat sicut facit cum tangit ulcera
Et dixerunt sapientes quod alium coctum cum carnibus pinguibus editum
mitigat intestina et impetuosam eorum removet ventositatem et
inflamationem consumit // Comeditur etiam allia cruda sicut faciunt
christiani dolores intestinorum frigidos et grossam expellit ventositatem
notum a sapientibus quod alium est tiriaca rusticorum

De confortatione ~~[struck]~~ et renum

Quod preterea confortat renes ad attrahendum aquositatem san
guinis sicut spinargia cum carnibus arietinis decocta. ac etiam
comedantur nuces passe bone renes nutriunt et confortant et eas
a fece seu feculencia a renibus mundificant. pignolati et dulces
et melones quorum pulpa comeditur cum zucaro in ieiunio utiliter
operantur // Carnes quoque agni cum bletis cocte vel cum spinargiis
vel cum sale. cum stiptica si comedantur. conferunt multum renibus
et confortant eorum ventositatem et ipsos confortant. Farina etiam or
dei cum lacte parata impinguat renes et eorum sanitatem conservat
Prandie vero si cum pineis vel cum amigdalis dulcibus mundatis
comedantur confortant et nutriunt renes // Omnia autem frigida et specialiter
fructus preterea rubus nocent renibus. Et similiter acetum et
carnes grosse sicut bovine et caprine. et lac acetosum et omnes
herbe frigide nocent multum renibus excepta quod aliquantulum eis
prodest

De vesica

Cognitatur et preterea ad confortandam vesicam et eius sanitatem
custodiendam valent glandes dulces que cum passis uvis
comeduntur. et uti electuariis calidis sicut electuario calido
de galanga. et pipere longo et ligno aloes sumptis quolibet die
et temperata quantitate Caveat vero a potu aque frigide et aque
nivis et potissime in ieiunio. Et dicunt sapientes quod sepe come
dere tubus confortat et convalescit vesicam. Similiter etiam pro
dest quod ungantur vesice et panniculis tinctis preparatis cum butiro/

aut cum melle magnam habet virtutem ad confortandum vesicam // Item . s. f. de ligno aloes qualibet die in potu sumpta multum valet contra debilitatem et frigiditatem vesice et confortat eam // Et nichil adeo vesicam ledit sicut longa urine retencio ultra voluntatem mingendi. Comedere etiam carnes [illegible] et herbas frigidas et bibere aquam frigidam in ieiunio egritudines multas generat in vesica. Et precipue [illegible] vesicam ledit frequens usus aceti

De testiculis

Testiculi confirmantur cum evacuatione spermatis in coitu cum mulieribus pulcris iuvenibus et dilectis. Et dicit ypocras in libro sextorum de morbis quod ex retencione spermatis nimia causatur repletio seu corrupcio humoris ex qua multa mala accidentia generantur. Cum [illegible] que est colera nigra causatur et gravitas totius corporis et in sompnietas et visus debilitas. Et ad hoc nulla medicina nobilior evacuatione predicta. // Accidit enim suo tempore cuidam iuveni mulieri propter retencionem spermatis suffocacio matricis que curari non potuit donec cum quodam iuvene concubuit //

Caveat curiosus testiculos suos ne in sella stricta equitet addictis corio cooperata. Expertum est sepe equos currentes [illegible] calcitrantes nocere testiculis. Expertum est quod [illegible] actionis coitus [illegible] ambluere pedes frequenter cum aqua frigida ut [illegible] est in ipsa nocet testiculis

De sanitate

Quod precipue sanitatem conservat est sedere super sedem factam de quorundam animalium silvestrium sicut est corium [illegible]
[illegible] et tamen et sanat sedere in sede facta de corio leonis prodest maxime patientibus emoroidas propter virtutem que in ipso est. Sed sedes [illegible] et [illegible] totum corpus calefaciunt et mitigant emoroidas provocant naturam ad assellandum [illegible] ut cum [illegible] et [illegible]. et [illegible] matricem mulieris confortat et sanitatem conservat et humorem malum illius [illegible] desiccat ipsum confortando // Sedere autem super terram duram et frigidam.

separe in yeme plus aeris nocet ano. quia lacertum ani constringit
relaxat adeo quod excessiones venire non possit sed exeunt involuntarie
frequens est sessio ut sessio in lapide idem facit vel dare digestio
nem grossum et spissum sanguinem ex se generantes sicut carnes
bovine. leporine et silvestres sed capre vel hirci et silos et salme pa
nis furfures similibus aliis nocet ano // Et vinum salsum omne
quod colam nigram auget nocet ano // Et dixerunt sapientes
quod sedere aliquamdiu in lapide calido balnei multum prodest ano
Et hoc propter humectationem calidam et dulcem compositionem naturam ei et
ut sedes illa semper calida fiat // Utatur etiam cibis naturam restau
rantibus sicut carnibus arietinis castrati iuvenis pinguis cum
modico brodio et absque aquis detractis. Coxa etiam ex hoc ledunt
quia orificia venarum aperiunt // Et sicut dicit galienus anus
est membrum difficilis consolidationis et nocumentum suscipiens et
cum susceperit difficulter curatur quare indiget bono regimine cum
cibis et aliis rebus convenientibus.

Corpus confortatur in balneo

Sicut tradunt corpus confortatur balneatoribus ex aqua calida et
suavi aeris mediocri et mundificatione stomachi // Corporis
autem mundificatio in balneo fit cum suavi confricatione cutis
et levi unctione cum oleo olive antiquo odorifero suaviter in tem
pore yemis // Cum oleo vero rosaceo aut violaceo in estate // Et
dixerunt sapientes quod unctio facta in balneo cum melle mundificat
cutem asperitate et extrahit inde quod ex superfluitatibus et humori
bus fumosis vel carne et cutem fuerant inclusum aperit in
opilationes. Hoc idem facit farina ciceris et fabarum cum fricatur
per ipsam asperiter [illegible] calorem fortificant et cutem attenuat quod facit
spongia quia [illegible] facit quod de fumosis superfluitatibus continet sub
cute et per poros exire facit et largare meatum iuncturarum.
et confortat cum [illegible] iuncturas flammam // Extremitates autem lavent
cum aqua tepida in yeme et frigida in estate // Et dicunt sapi
entes quod fricare ungues manuum et pedum cum aqua et
aceto confortat eos a contractione et de nigredine et cetera fundant.

pulmones et fricacio cum oleo et sale mixtis confortat eos · Et lavari
salsa plus prosunt eis aque calide quam frigide // Calciamenta no
strata ledunt pedes et que sunt cum suppositionibus lini super album et
dispersionis lassis aut pedibus ex itinere · longo ac laborioso
expedit ut cum requievierint pedes contra elevando alteram te
neat appodiando ad parietem ut in exitu balnei et diutina
equitacio idem faciunt // Sic autem per longum pedibus nudis per
ambulacionem frigidum ledit et oculos debiles et maxime
in terminacione de terra frigida // Et est cum hoc causa distillationis ·
urine propter debilitatem virtutis retentive vesice ex frigore causa
Et dixerunt sapientes quod ludus pile ab ambabus manibus si
mul in altum proiciendo prodest brachiis multum quia con
servat sanitatem mitigat dolores ex calidis humoribus et frigi
dis ventositatibus generatos et corporis duriciem allevat et precipue
hominibus laboribus consuetis fricacio autem pedum quando fit stomaci
nausea corporis gravamedine et itinerandi lapsitudine ac motuum
duriciem removent // Et similiter fomentacio aurium et pedi
tum aqua maris continue sine cessacionem tumorem quoque atque
distencionem ex lapsitudine et longa itineracione acquisitam
curat

De sanitate

Regimen sanitatis consistit in temperamento motus et quietis sompni
et vigilie cibi et potus inanicionis et replecionis loci habitacionis et aeris
accidencium seu cogitacionis nec non assuete observacionis. De vino
quoque corporis tractare intendimus in hoc libro.

De custodienda sanitate

Volens sanitatem custodire oportet eum exercitium ante cibum in
Sen / dulgere assueto et hoc /// propriam virtutem. Ubi ergo assuetus
equitare vel pedes incedere non ad lapsitudinem est si inca
lefacionis deducant exercicio in ante cibum calorem fortifi
cat naturalem et aperitiva [illegible] hoc in stomacho ingenerantur et ex
inde corporis membra capiunt nutrimentum quare corpus
ingrossatur. Et sicut exercitium temperatum ante cibum causa
sanitatis sic post cibum causat egritudinem

De sompno

Sompnus non post comestionem fiat nisi ubi ab orificio sto-
machi descenderit. Cuius signum est si gravitas aut ructus
seu eructaciones stomacho defecerunt & si cibi detencius inun-
daret suam deambulacione provocetur. Caveat autem ne
subito de uno latere ad aliud se convertat quia digestionem
retardat & timorem generat pulmonem etiam sit communis & pre-
cipue cum cibus ad fundum non descenderit stomachi. Iu-
vamentum autem sompni est quia anima quiescit & delectatur
& memoria subtiliatur homo alleviatur. Digestio melius
celebratur & corpus copiosius nutritur & ingrossatur. Som-
nus non [illegible] ingrossat corpus & infrigidat augmen-
tat & coagulat & precipue corpus pingue. Vigilie autem immode-
rate corpus calefaciunt. naturalem calorem diminuunt & maxi-
me in corporibus macilentis. Cavendum est igitur ne fatigetur
vigilando nec fortius ac longius dormire cogatur

De cibo

Hora cibandi est cum fetores cibi precedentes ad inferiora
ventris descenderit & stomachus vacuus sine retencione fuit
& appetitus fuit naturalis quia innaturalis est appetitus sicut quoque fit per
ebrietatem. Si autem comedere distulerit donec appetitum
perdiderit. bibat de julep vel de oximel cum aqua calida et non
comedat donec natura fuit per secessum elargata & appetitus redi-
erit comedendi. nec tunc usque ad cessionem & gravitatem et
anxietatis oppressionem cibo stomachum repleat. Et si contingat
potus ante quam cibus ad fundum descenderit stomachi inci-
piat. Et si hoc difficile seu abhominabile sibi est longum
sompnum aut motum procurat temperatum sumens aliquid quod
cibum ad fundum faciat descendere stomachi. Et [illegible]
de cibo minuat consuetudo assuetis est nature. ob variis bonis consuet-
Si tamen consuetudo non fuit congrua paulatim non subito ad melius
reducatur. Conveniens est comedere ter in duobus die-
bus semel tamen comedens nocet corporibus macilentis. bis non.

grossis et pinguibus hominibus et laboriosis expedit uti aliis amplioribus
et aliis equis // Ceterum unusquisque cibariis sibi convenientibus qui
aliqui sunt aliqua convenientia que forsan erunt aliis contraria. Et
id quod nature convenientia sunt sumenda. nisi ex toto sint per-
niciosa quibus mutationis est utendum. Quod si ipsis sint usi pur-
getur cum medicina illius humoris purgativa qui ex usu malorum
ciborum in corpore fuerat generatus et ea sumpserit utile est sumere
complurimam fiat digestionem. Sumere autem simul in eadem hora
diversa cibaria propter digestionem impedit quoniam grossa prius
dumt subtilia. Et similiter intercapedo longa fiat inter nulla. //
Sint itaque cibaria in yeme actu calida. Et estate actu frigida
tamen non umquam nimis calida nec nimis frigida sunt su-
menda. // Tempore vero ad comedendum meliora sunt
frigida quibus desiccantibus loca frigida eligantur quibus
post cibi assumptionem spacium habeat quiescendi. // Fructus autem re-
centes prae aliis sumat cibariis. illos videlicet qui ex proprietate
diu in stomacho morantur. humores nisi egritudine et superfluita-
tem. ~~humores nisi egrediuntur~~ sed certam malo generatam. De quibus
tamen modicum sumatur // Et qui sanitatem propriam servare
desiderant a fructibus summo opere caveat. De quibus si nimis
contingerit sumere evacuatione purgetur // Si tamen stoma-
chus ex itinere sive labore nimio superecalefactus fuerit utile
est fructus recentes sumere. sed racemos prima et mora
pirus in aqua frigida infrigidata. post quorum sumptionem non
statim sed paululum cibaria hora sua comedat assueta. // Ab
indigestione caveat. quia si intumuerit de pugna. sen-
ribus et similibus. Et quia sunt aliqui quibus magna cibaria
conveniunt grossa quam subtilia propter eorum in stomacho facilem
corruptionem id circo. secundum propriam complexionem utatur quibus paciatur

De potu

Unusquisque cavere debet nec aquam in ieiunio vel in comedendo
bibat nisi quantum ad sitim sufficiat extinguendam —
et tunc etiam cocta nisi ad utilitatem sumatur post comestionem

uero cum talis fere descenderit siue potus accipiat complementum
Caveat autem a potu aque quicumque debiles arctios et epar et
stomachum frigidum ac debilem digestionem // Carnosus uero aut san
guinosus ab hac non oportet cauere licet multi quemadmodum ipso pre
nimia in aere adustione aquam bibere in ieiunio // Caveat
omnis potu aque in exitu balnei et post coitum et post labo
rem nimium. propter tamen collericos ob eum ea infrigidari et sepe
auriendo urinare et aere et hoc tamdiu faciendo donec illa
super calefactio seu sitis nimia fuit mitigata // De nocte etiam
non bibat nisi siti perimet forte salsam sicut si fuisset ebrius.
Si autem prius quam dormiret aquam sufficienter biberet et
in nocte sitierit a potu abstineat nec bibat qui forsitam ena
nescit // Vinum uero in ieiunio aut ante cibaria acutum aut post
balneum uel laborem nimium non bibat nisi comederit nec
tunc etiam non nisi donec dimidium sumpserit cibi sui et tunc
non nimis bibat nisi sibi medicamentum expedit et tunc vinum
sibi eligat quemcumque ebrietatem fugiat qui pessimas generat
egritudines. prodest tamen semel in mense aut bis inebriari
dum modo non excedat modum qui tolleraret non posset. Cor
pireur medium ex hoc in stomacho. cibus. Et inde aduenit
febris

De purificatione corporis[16]

Necesse tamen est nobis
corpus mundum a suis superfluitatibus cauere quod sit purgando
secessum et urinam et in tempore gignasiis exercitando. hoc
enim calor naturalis omnem expellit superfluitatem ad quam expellendam
si predicta purgatio per comparacionem ad cibum non suffiat. pre
termissis predictis laxetur uenter cum mediocriter solutiuis.
sicut sunt uinum subtile, oximel. Cassiafistula et semina frigida.
semine quoque apii et feniculi et similia // hiis autem non sufficientibus
si tempus temperatum fuerit cum euacuationibus et balneis sumalibus
in hunc modum // Cum si ab aliis usus erat clisteris. sumat
quod colorem sine nocumento auaret sicut mirabo. citrini. pruna.
tamarindi et sucum malagranati cum pulpa sua quassata quibus
pro multitudine materie in corpore agregate ad hoc non sufficientibus

fortioribus tutum est uti medicinis quam que in medicina p-
scribuntur libris // Cum igitur mirabolanorum citrinorum aperiendi effectum
in corpore pro diebus (?) actis sanitate conservandi non neglecto
Sed si dieta quam fuerat usus colore sunt nigre generativa
mundificabimus cum mirabolanis indis et epithimo // Si vero
flatio cum ter fera pica mixta cum ierapigra. aut cum electu-
ario de zuccaro. et turbith. et zinzibere // Si autem stomachum
inde minus superdictum cuiusque complexione corruptum et naturali calo-
re destitutum ex eo quod non appetit nisi acetosa dulcia et sapo-
sa ab omnibus provocatur vomitus postquam aliquantulum vinis sapo-
rent ut sinapium aut de [illegible] aut rafanum et etiam bibat
de oximelle // Si autem ardendum sentimus stomachum et ponderosum
tantumque calidum cum vomitus plenitudine aliquantulum stoma-
cetur. Et de quantitate cibi solita diminuatur abstineat
ab usu carnium et vinis ipsius et rebus dulcibus et utatur sap-
tras et acetosis in cibis suis donec timorosa cessaverint
accidentia. Moderate etiam utatur carni et hoc cum cum p-
notaverit appetitus non molestet (?) nam vomitum quod volun-
tatem non retineat. Quia diuturna consuetudine vomendi ca-
generat et [illegible] postea difficultatem et plures alias egri-
tudines generat in vesica.

De locis vitandis

Loca in quibus vitari debent. non debent esse usque ad sudorem
calida. nec frigida. ad rigorem. Sicca vero et pulverosa vigentur ad
aqua frigida aut sepulcris. aut aliis cunctis stratibus
conservantur in solatium et potius eligantur. hic in in aer poculi
natura inatallentes (?) loca quecumque frigida et humida pinguibus.
et flammaticas calida et sicca. siquidem loca et fetida. et non propinqua
sonopata ab omnibus universaliter sunt vitanda.

De mutationibus egritudinum

Effugare egritudines cum aliquando ad augmentum pervenerat si possibile
fuerit sunt vitande et ideo a principio providere debemus quod ex
accidentia (?) in regimine sanitatis et utatur dietamque

quoque dolorem capitis et timporum cum frequenter accidit significare
fluxum reumatis ad oculos et casum pillorum palpebrarum cum quo
necesse est ut eger medicamine truncando seu coquendo venas
pulsatiles timporum quibus fluxus ille transit et hoc cum predictus
dolor perseverando. Tortura faciei signat alienationem veram
et ideo indiget forti purgatione et fricatione faciei cum aceto
vini forti in quo bullierit ponendum
timporum quibus fluxus ille transit et hoc cum predictus dolor
diu perseveraverit et de cibo et de potu confecto [illegible] et fiat
ac gargarismus et fumigatio sicut ordinatum est in libro //
Alteratio seu membrorum distorsiones frequentes cum augmento
signat spasmum et ideo indiget diuturna manuum curatione.
Nec non et specierum sicut dictum est in proprio capitulo // Stupor seu me
mbrorum dormitatio significat paralisim et ideo est necessaria subtilitas dicte
curationis specierum calidarum sicut in capitulo dictum est // Rubor faciei
et oculorum et apparitio venarum. lacrimatio oculorum et impotentia intu
endi claritatem dolorque vehemens signat frenesim in futurum
Et ideo indiget curatione diligenti cum minutione [illegible]
[illegible] // Super capitis inspectione et
tactus [illegible] infrigidatio in membris sive in pectore que accidit
in sompno qui augetur et frequentatur significant epilentiam
et ideo indiget ut curetur et curetur medicamine competenti.
// Tristitia seu anxietas tam frequens et continua sine causa significat
melancoliam ad quam curandam propria indiget medicina
Comedere diversa cibaria simul sicut pisces et ova et [illegible]
species sicut musce vel pilli vel sicut nebula vel fumus circa
oculos volitantia significat aquam ad oculos descendere quod
alio modo dicitur cataracta que specialiter indiget curari. Come
dere diversa cibaria simul sicut pisces et ova [illegible] et
yliorum dolores [illegible] generant passionem // Om
nium [illegible] et lac simul sumpta generant in stomacho po
dagram generat // Caseus et pisces simul sumpta [illegible]

In stomacho admixtum colleram generat passionem // Ova freque-
ter in cibum sumpta maculas generant et ventositatem. Ex ingre-
ssione [illegible] super accidit // Balneari stomacho repleto generat
colleram // Serum comedere post cibum angustiam generat et
laborem // Coitus ante evacuationem urine arenulas generat
Coitus etiam cum duabus in mediate intrabus generat lepram // Un-
ctio pectoris cum oleo violarum in introitu balnei preservat a scabie // In
comestione aquam non bibat nisi in fine. Ex hoc enim
stomachus alienatur et ad cibos digerendum disponitur. post
cibum aqua minus vel [illegible] seu mollificativum cum stomacho
Tres morselli melis seu [illegible] sumpti custodiunt custodiunt
a stermesi, in nocte et in introitu lecti tres haustus aque
sumpte calide: a tussi et a ventositate preservat // Cum pisces
comederis non dormias donec in stomacho sint digesti quia
torturam stomachi faciunt. Quod si semper non potes evitare
pars unum vel melius sume. Si nocte cenavis pars come-
de. Et mane colericum juvenes // Et quolibet mane uvas
passas comederis erit pectus avellis //
Si autem semel in septimana mirabolanos grossos cum
zuccaro albo [illegible] sumptis acutos et sanguineos e
[illegible] preservabit // Et due [illegible] quas sanguis
in die sompnis preservandum a [illegible] et aliis egritudinibus corporis
preservant. Et si semel in septimana unum haustum fortis aceti
sumpseris a dolore splenis preservaberis // In calciando semper
calces primo dextrum calciet in descalciando vero sinistrum
quod valet contra dolores splenis et apostemata lateris // Sine
ferrum ne dentes [illegible] neque [illegible] cum da cor
cum ligno preserva // Ad indurandum aut [illegible] mitte in
aures semel in septimana aliquantulum de aceto in oleo
de lilio in mixto. // Si sanitatem corporis conservare volueris
[illegible] ne [illegible] tuis equalis ne plus una vice quam
alia sumas. Hoc enim corpus conservat ac cum appetitu
comedere dispensat. Et cum siccus bibe ad medium saci-
etatis. hoc enim corpus conservat stomachum confortat et ad calidum

digerendum iuvat // Etiam existens in lecto vigilans dormiat in dextro latere, et deinde in sinistro. Sompno vero in duabus partibus noctis, et cum mane surrexeris frica dentes cum ligno aloes et sale mixto et rosis adustis pulverizatis. Hoc enim dentes mundificat et dealbat et gingivas a flemmate liberat et fetorem oris removet

Uti balneo

Cum balneo uti volueris, evacuatione facta ante cibum per duas horas et balneo siccato, ac deinde evacuatione. Balneum autem non sit nimis calidum nec extremitates nec exterius subito sed tempore expandendi et introeundi temporibus sint equalis nec subito transeas a calore ad frigus nec a frigore ad calorem et melius tempus ad balneandum in vere et autumpno deinde estate est ut in evacuatione predicta ponas mirram colloquintide ana 3.4. Et postquam cum hoc te ablueris fricabis cum sapone et farina ciceri. Hoc enim cutem mundificat et subtilem et teneram reddit et calorem naturalem temperat cutemque decorat. Si vero caput lavare volueris pone ibi de malvis et mirabolanis et de gingibere aliquantulum concassato et distempera cum modico olei de liliis frigido. Hoc enim oculorum lippitudinem et capitis dolorem de causa calida removet et a pediculis liberat // Cum autem post dictam evacuationem et ad lavandum caput necnon barbe operam balneari nolueris, ipsam in principio noctis fiat ac deinde balneum sub intrabis. Hoc enim capillos ingrossat et multiplicare facit. In estate vero balnei in domo non balneatur quamquam asperge super caput et corpus tuum aquas tepidas ac deinde lintheaminibus albis mundis te adduceris in ductus in lecto per horam que steterit ... aperto capite facto de floribus camomille in quo caput ab aere frigido summo opere custodiatur per diem et noctem comprehendas in predicto ordine observato tunc de accidentibus tedium et lapsitudinem removet corporis et ad alia cum dei adiutorio non modicum proficit

De purgatione stomachi

Siue purgatum stomachum volueris penitus mundificari corpus per xv dies
et unge illud cum aqua rosacea et farina et vtere balneis et lauacris pre-
dictis ante quam incipias cenare quia hoc tenerum reddit corpus
confortat ipsum et colorem clarificat faciei et visum acuit medullas
augmentat diligenter. Iterum observandum est ut post purgationem ali-
quamdiu quemadmodum assumatur. quia si aquam frigidam bibat dolorem et
stomachus et ventositatem in stomacho generat. Si vinum potest cali-
dum stomachum lederet et virtutem destrueret purgationis.
quod vtile est uti potu aliquo non multum acquemento// Cauen-
dum est etiam a labore et ab acutis seu pigmentalium odore quia
corpus debilitant et dessiccant

De coitu

Diligenter observandum est ne quis coheat nisi stomacho vacuo et non
exonerato. quia si hijs contrariis et vino plene plene fuerit et coitu
quod vtique generatur inde tortura faciei et podagra et etiam distillatio in
ipso vigoratur et stomachi inventutis cetis nubus diligere vtile// Si
ad stomachum vacuo et non alentatus cum volueris aspectus seruabis
nocumentis prima ad inuenerit in apertum et delectare in ipso cum
sit plenum intuitu. nec preterius coitum cum ipsa muliere deinceps cum
aliquantulum deluperis potius. prouocans ipsum tamen multis actiui-
tatibus ut virtusque quodlibet et delectatio pendium generat // Post nos
semine ex emissione non subito super ipsam descendas sed stare
una cum ipsa versus partem dextram descendam. Inglyldum sume
in libris quod sic masculus hunc generari quod salus venit deus// Si
vos post coitum feceris lauacre aquam pluuiale cum melle hoc. et
semen reuoluerat et confirmat pro virtute ad coitum. Sed igitur
ylatos vestire noli nisi usque ablutione fuerit mundati. quia inde
grauiores solent generari dolores. Abhorare etiam ne ipsa mulier super
te ascendendo subagitet et sic pro situs te commaculet quia hoc tibi tedio
posset parere. et emissionem spermatis exprimat impedire inspirat
circa pt// Coytum postsup amorem carne minus nec ut statim
post lauacro deinde post morandum cum aqua sit planabis

De minutione

Minutionem quod quo dicunt facere sua virtutem propriam et proprissime sanguineis
complexione et in estate augmenta. Corpora aliorum complexionis a san-
guinea minuti et ventositate careant nisi fortiter in vere ut alia.

alias inutilitate // Venerem autem in crapulis ut in spaciis ut in coitu nullo apprime
quia vim aufferet generandi semine debilitando auctore diminuendo visio
plurimum dicitur acquiritur absumcat et postea nullo modo nec salsas comme
dat nec est post ventrositate quia ex hoc generatur scabies et grattudo.
Nocte siccedenti lumini quod potare debueris cum aqua frigida in qua aliquan
tulum camphore dissolutum sint tempalis. Ex hoc nedum acuitas
reprimitur et extinguitur nec per hoc desistendum est quin iterum
temperet in cypho. quod cum potaris aut cum aqua frigida bibes
quantitas autem eius .iiij.^or lb pondus non excedat // Quantitas autem
hec est utilis et bono corpori existens sompnum provocat et cibum
digerit alias quod superne membris accidentaliter salubriter

de cibariis

Cibaria sumenda sunt in yeme mediocriter calida quia flemma incidunt
et dividunt. Estate autem frigida quia calorem refrenant repletio autem
nimia cavenda est quia stomachus est in corpore sicut super ignem olla //
Si igitur stomachum impleveris ultra temperamentum cessabit dis
tribuere cibus nutrimentum et calor cibum de quo extinguetur ex
quo mala nascitur digestio Et ideo cibum ad ardentiam alteratum ultra non
sumere et ad debilem sufflat calorem et tandem virtus appetitiva
prosternitur Et inde terra corpus efficit. destructio anima. in nimia satietate ledit magis
alia ~~pericia~~ putredo quo non possit sustentari. ciborum generatur quod febrem & remaneat
causat // tempore autem consueto sumendus est cibus ut mutare debet semper mu | nelis suas tenet
tari de una hora in aliam comedendi etc // Cena in super noc
turna vitanda est ne oculos ab consuetare obfuscet // Cibus cele
riter masticandus est et molendus ne facilius digeratur parvos fa
ciendo morsellos. magis et ~~no~~ morselli per os deducat ne masticari
possit. ne est dicere quod. Similiter non ut poma modum non excedas. Saluberrimi corporis conservare quod si alia superius sua quan
titate. ut sumere ledit. illa vomitum natura ne in stomacho
remaneat punctura. Vomitum tu non intendens procurandus est
quia per hoc servatur regimen quod omnia corpus appellatur. In
comedendo non te vestigias cinglo ut bucculis. tale disponere loco
ut sis altior quam mensa. // Iam qualiter et intellectus istorum circa
opera quod ego corpus scriptura quia ipsa tibi sufficiant ut medicus in
digestibus. Nota quod colorem non debet ut cibus ut sit statim
Et sic de singulis

pro cantapudo ~~prima~~ prima damascena experimenta et
medicina

tiene estelibro doceſoſas utiles

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

Universidad Complutense de Madrid

BIBLIOT. UNIV
EST. 116
TABLA 2
Nº 10

73

ALHO
DE
SANI
TAT

M

121

E. 23.
N. 128.

Universidad Complutense